

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Davida Rause, Ph.D., a soudců

Mgr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D., a Mgr. Filipa Skřivana v právní věci

žalobce: nezletilý D. V.
bytem X
zastoupen Mgr. Bc. D. K., zákonným zástupcem
bytem X

proti
žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**
sídlem Žerotínovo náměstí 3, Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 4. 2024, č. j. JMK 52042/2024, sp. zn. S – JMK 39672/2024 OŠ,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Ředitelka Mateřské školy Šardice (dále jen „mateřská škola“) dne 3. 5. 2023 na základě žádosti žalobce zastoupeného matkou přijala žalobce k předškolnímu vzdělávání do mateřské školy. Souhlas druhého zákonného zástupce (otce) ředitelka mateřské školy předpokládala na základě právní domněnky dle § 876 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „občanský zákoník“). Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 19. 5. 2023. Jakmile se o přijetí žalobce dozvěděl jeho otec, zaslal dne 4. 9. 2023 do datové schránky mateřské školy svůj nesouhlas s přijetím žalobce do mateřské školy. Dne 20. 11. 2023 žalobce, zastoupen otcem, požádal o obnovu řízení. Tuto žádost ředitelka mateřské školy rozhodnutím ze dne 29. 2. 2024, č. j. 38/2024, zamítla. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobce a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

II. Žaloba

2. Žalobce podal proti napadenému rozhodnutí žalobu. Namítá, že žalovaný měl, vzhledem k absenci právního zázemí mateřské školy a z důvodu její nečinnosti v řízení o žádosti o obnovu řízení, v reakci na žádost žalobce o uplatnění opatření proti nečinnosti věc atrahovat. Podle žalobce je závažející, že žalovaného odbor školství doposud atrakci k řešení nečinnosti nevyužil. Napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, jelikož žalovaný nereagoval na všechny námitky žalobce.
3. Podle žalobce měly správní orgány nařídit obnovu řízení. V souladu s § 100 odst. 1 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“), vyšla najevo dříve neznáma skutečnost – nesouhlas žalobcova otce s přijetím žalobce do mateřské školy. Ta dle žalobce zakládá *ex nunc* nenaplnění vyvratitelné domněnky dle § 876 odst. 3 občanského zákoníku. Žalobce je přesvědčen, že měla mateřská škola zahájit obnovu řízení z moci úřední ke dni vyjádření nesouhlasu otce. Když tak neučinila, měla obnovit řízení na základě návrhu na obnovu řízení ze dne 20. 11. 2023, resp. žalovaný měl vyhovět žalobcovu odvolání. K rozhodnutí o obnově řízení jsou příslušné správní orgány – ředitelka mateřské školy a žalovaný, nikoliv civilní soudy. Předmětem probíhajícího řízení před Městským soudem v Brně je nahrazení souhlasu otce se zápisem žalobce do mateřské školy, zatímco předmětem nynějšího řízení je rozhodnutí o obnově řízení.

III. Vyjádření žalovaného

4. Dle žalovaného postup při uplatnění opatření proti nečinnosti nesouvisí s předmětem nynějšího řízení. Žalobce nekonkretizuje, která z jeho námitek nebyla vypořádána. Žalovaný odůvodnil napadené rozhodnutí dostatečně.
5. Žalovaný má za to, že pokud po vydání rozhodnutí o přijetí dítěte ke vzdělání jeden z rodičů uvede, že s přijetím nesouhlasil, není tento nesouhlas dříve existující skutečností ve smyslu § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu. Pokud by tomu tak bylo, ustanovení § 876 odst. 3 občanského zákoníku by postrádalo smysl. Jakékoliv jednání jednoho rodiče dítěte bez dokladu o výslovném souhlasu druhého rodiče by bylo možné následně označit za nezákonné a každé správní řízení by muselo být z důvodu dodatečně vyjádřeného nesouhlasu druhého rodiče obnoveno.

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

6. Žalovaný netvrdí, že probíhající soudní řízení o nahrazení souhlasu otce k přijetí žalobce do mateřské školy má s nynějším řízením stejný předmět. Žalovaný má však za to, že vzhledem k přijetí žalobce do dvou mateřských škol je pouze věcí dohody rodičů, do které z nich, nebo zda do obou, bude žalobce docházet. Správní soudy slouží k nápravě nesprávnosti postupů a rozhodnutí správních orgánů, nikoliv k suplování rozhodovací kompetence civilních soudů. Žalovaný také poukazuje na to, že nejpozději od 1. 9. 2024 přestane žalobce docházet do mateřské školy a stane se žákem školy základní. Žalovaný tedy o věci rozhodoval v situaci, kdy žalobce čekala tak jako tak změna vzdělávacího zařízení. Další změna v předškolním vzdělávání na několik málo měsíců by žalobci neprospěla. Žalovaný proto navrhuje, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Posouzení věci krajským soudem

7. Žaloba byla podána včas [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“)], osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
8. Žaloba **není** důvodná.
9. Žalobce se podanou žalobou domáhá přezkoumání napadeného rozhodnutí vydaného ve věci obnovy řízení. Soud prvně zdůrazňuje, že není v pravomoci správních orgánů a ani správních soudů řešit neshody rodičů o tom, kde má jejich nezletilé dítě vykonávat školní docházku. Podle § 877 odst. 1 občanského zákoníku nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhodne soud na návrh rodiče; to platí i tehdy, vyloučil-li jeden rodič z rozhodování o významné záležitosti dítěte druhého rodiče. Podle § 877 odst. 2 občanského zákoníku se za významnou záležitost považují zejména nikoli běžné léčebné a obdobné zákroky, určení místa bydliště a volba vzdělání nebo pracovního uplatnění dítěte (srov. též § 908 občanského zákoníku). Tímto soudem je soud civilní, který postupuje podle § 466 až 477 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Jak uvedl Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 20. 9. 2016, sp. zn. IV.ÚS 1844/16: *„účelem řízení o přijetí dítěte do základní školy není vybrat pro dítě ideální základní vzdělávání, respektive řešit spory mezi rodiči ohledně toho, jakou základní školu má jejich dítě navštěvovat. Pokud dojde k situaci, kdy se rodiče neshodnou na tom, do které základní školy by mělo jejich dítě chodit, jedná se o spor ve významné záležitosti pro dítě podle § 877 odst. 1 a 2 občanského zákoníku, o kterém přísluší rozhodovat soudům civilním, a nikoli správním“*. V tomto ohledu ostatně nepanuje mezi stranami spor. Z vyjádření účastníků vyplývá, že jsou si vědomi, že předmětem nynějšího přezkumu je pouze to, zda správní orgány rozhodly správně o obnově řízení. Skutečnost, že žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí zdůrazňuje, že neshody rodičů ohledně významných záležitostí dítěte řeší civilní soudy, není nijak v rozporu s ostatními částmi odůvodnění. Přes toto obecné východisko je podstatné, že žalobce podal v režimu správního řádu žádost o obnovu řízení, o níž musely správní orgány rozhodnout.
10. Na splnění zákonných podmínek pro nařízení obnovy řízení nemá vliv ani to, že ředitelka mateřské školy byla po určitou dobu v řízení o žádosti nečinná, případně věc konzultovala také s externistou. O nečinnosti ředitelky mateřské školy není sporu, sám žalovaný jí uložil povinnost rozhodnout v rámci opatření proti nečinnosti. Ani to však nemůže vést k nařízení obnovy řízení v případě, kdy pro to nejsou splněny zákonné podmínky.

11. Podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu *řízení před správním orgánem ukončené pravomocným rozhodnutím ve věci se na žádost účastníka obnoví, jestliže vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.*
12. Obnova řízení je mimořádný opravný prostředek, který umožňuje překonat překážku věci rozhodnuté. Jak opakovaně konstatoval Nejvyšší správní soud (viz např. rozsudek ze dne 13. 5. 2010, č. j. 6 As 39/2009-74), do pravomocného rozhodnutí je možno zasáhnout jen za zcela mimořádných a zákonem přesně určených podmínek. Obnova řízení je určena primárně k nápravě skutkových nesprávností (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2018, č. j. 9 Ads 119/2017-35). Nelze ovšem akceptovat důkazy či skutečnosti, které nastaly po ukončení původního řízení, když původním řízením se rozumí jak řízení před správním orgánem prvního stupně, tak i před odvolacím správním orgánem (Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D., § 100 [Obnova řízení]. In: Jemelka L., a kolektiv, Správní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 723).
13. Žalobce má za to, že skutečností, která existovala v době původního řízení, kterou nemohl dříve uplatnit, a která by mohla odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování, je nesouhlas jeho otce s přijetím žalobce do mateřské školy.
14. Podle § 876 odst. 3 občanského zákoníku *jedná-li jeden z rodičů v záležitosti dítěte sám vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná se souhlasem druhého rodiče.*
15. Podle § 545 občanského zákoníku *právní jednání vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran.*
16. Podle § 546 občanského zákoníku *právně lze jednat konáním nebo opomenutím; může se tak stát výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnost o tom, co jednající osoba chtěla projevit.*
17. Souhlas je za určitých podmínek právním jednáním, podmnožinou právních skutečností. Jedním z pojmových znaků právního jednání je projev vůle. Vznik právního jednání je spojen právě s naplněním jeho pojmových znaků. Nejsou-li tyto pojmové znaky naplněny, právní jednání vůbec nevzniká. Aby tedy jednající dosáhl zamýšlených právních následků, musí svou (vnitřní) vůli projevit navenek. Vůli lze projevit jakýmkoliv jednáním, popř. nejednáním, z něhož lze na vůli jednajícího usuzovat (Petrov J., Výtisk J., Beran M., § 545 [Právní jednání]. In: Petrov J., a kol. Občanský zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2024).
18. Otec žalobce adresoval svůj nesouhlas mateřské škole dne 4. 9. 2023. Tímto vyjádřením nesouhlas otce žalobce vznikl jako právní jednání, resp. též skutečnost ve smyslu § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu. Do té doby byl nesouhlas otce s přijetím žalobce do mateřské školy, pokud existoval, pouze vnitřním přesvědčením neprojeveným navenek, a nemohl tedy mít žádné právní následky. Nejedná se proto o skutečnost *existující v době původního řízení* ve smyslu § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu. Správní orgány proto postupovaly správně, když vycházely z právní domněnky souhlasu otce, žalobce přijaly k předškolnímu vzdělávání a řízení následně neobnovily, ať už z moci úřední nebo na žádost žalobce.

19. Nesouhlas vyjádřený po skončení správního řízení nemůže mít vliv ani na to, zda byl správní orgán v době rozhodování v dobré víře o souhlasu druhého rodiče. V době rozhodování totiž nesouhlas otce žalobce z právního hlediska neexistoval, nemohl být tudíž ani správním orgánům znám. V obdobném duchu se nese také odůvodnění napadeného rozhodnutí. Zdejší soud proto neshledal, že by se žalovaný nevypořádal s odvolacími námitkami žalobce a žalobce ani nespecifikoval, na co konkrétně podle něj žalovaný nereagoval.
20. Žalobce v průběhu správního řízení ani v průběhu řízení před soudem netvrdil, že by nesouhlas otce s přijetím žalobce do mateřské školy byl vyjádřen již před pravomocným skončením řízení o přijetí k předškolnímu vzdělávání; tím méně pak mohl tvrdit, že takový nesouhlas byl ředitelce mateřské školy v té době znám. To, že žalobce i jeho otec (a ostatně i žalobcova matka) mají evidovaný trvalý pobyt v Brně, rovněž v tomto směru nepředstavuje žádnou indicii, jak naznačil otec žalobce při jednání, neboť se jedná o otázku toliko evidenční.
21. Je pochopitelné, že může rodič, resp. zákonný zástupce, který byl z rozhodování o předškolním vzdělávání svého dítěte na základě právní domněnky vynechán, pociťovat jistou nespravedlnost. V souladu s cílem sledovaným § 876 odst. 3 občanského zákoníku však musí jeho zájem ustoupit ochraně dobré víry třetích stran a právní jistoty. Žalobcovo vzdělávání má být řešeno v první řadě vzájemnou dohodou obou rodičů, případně, jak soud zmínil v úvodu, před civilními soudy. Právě řízení před civilními soudy může sloužit jako prostředek ochrany práv žalobce, pokud výsledek pravomocně skončeného správního řízení o přijetí do mateřské školy není v jeho zájmu.
22. Žalobce dále namítá, že jako způsob řešení nečinnosti měla být využita atrakce. Judikatura dospěla k závěru, že se nelze u správního soudu domáhat konkrétního opatření ke zjednání nápravy ve věci nečinnosti. O tom vždy rozhoduje příslušný nadřízený orgán (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2012, č. j. 9 Ans 16/2012-84). Pokud účastník řízení nesouhlasí s výsledkem, ke kterému nadřízený správní orgán dospěl v rámci postupu dle § 80 správního řádu, pak bezvýsledně vyčerpал opravné prostředky, které mu na ochranu proti nečinnosti poskytuje správní řád a může se obrátit s nečinnostní žalobou na soud. V nyní posuzované věci je předmětem řízení rozhodování správních orgánů o obnově řízení. Způsob, jakým byla během řízení řešena nečinnost správních orgánů, by bylo možné zohlednit jedině v případě, že by mohl mít vliv na zákonnost rozhodnutí o obnově řízení. Žalobce však nic takového netvrdí a ani zdejší soud takovou spojitost neshledal.
23. Nad rámec toho lze uvést, že důvodem pro atrakci není skutečnost, že atrakci příslušný odbor žalovaného v letech 2021-2023 k řešení nečinnosti nevyužil. Vzhledem k tomu, že za tu dobu odbor školství obdržel celkem 4 podněty k přijetí opatření proti nečinnosti, se to ani nejeví nijak zvláštním. K atrakci je totiž třeba přistupovat uvážlivě, neboť dochází k posunu řádných a mimořádných opravných prostředků o jeden stupeň v hierarchii správních orgánů, a z toho důvodu by měla být využita až tehdy, nepostačí-li mírnější řešení (Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D., § 80 [Opatření proti nečinnosti]. In: Jemelka, L., a kolektiv. Správní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 611).

V. Závěr a náklady řízení

24. Ze shora uvedených důvodů krajský soud žalobu zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl dle § 60 s. ř. s. Neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

nákladů řízení, žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 7. listopadu 2024

David Raus v.r.
předseda senátu